

PRAKTISCHE LEKTION

Ndërtimet me pjesore - Partizipialkonstruktionen

Lektionskategorie: Mësime të gjuhës gjermane

Do të mësoni Partizip I dhe Partizip II si mbiemra, dallimin midis kuptimit veprues dhe pësor, mbaresat e lakimit, si dhe kthimin e tyre në fjali përcaktore.

Ndërtimet me pjesore - Partizipialkonstruktionen

Përmbledhje e mësimit

Të dyja pjesoret gjermane mund të përdoren si **mbiemra** para emrit. **Partizip I** ka kuptim *veprues* dhe të njëkohshëm; **Partizip II** ka kuptim *pësor* dhe të përfunduar. Ky ndërtim është tipik për gjuhën e shkruar, sepse e ngjesh një fjali të tërë në një mbiemër.

Çfarë do të mësoni?

- Formimin e Partizip I dhe II.
- Dallimin veprues / pësor.
- Lakimin si mbiemër.
- Kthimin në fjali përcaktore.

Formimi

Forma	Ndërtimi	Shembull	Kuptimi
Partizip I	paskajorja + -d	<i>spielen</i> → <i>spielend</i>	duke luajtur
Partizip II	si te Perfekt	<i>kochen</i> → <i>gekocht</i>	i gatuar

Dallimi kryesor

Forma	Kuptimi	Shembull	Shqip
Partizip I	veprues, i njëkohshëm	<i>das spielende Kind</i>	fëmija që po luan
Partizip II	pësor, i përfunduar	<i>das gekochte Ei</i>	veja e zier
Partizip I	veprues	<i>der lesende Student</i>	studenti që lexon
Partizip II	pësor	<i>das gelesene Buch</i>	libri i lexuar

Rregull praktik: **Partizip I** = kush e bën; **Partizip II** = mbi kë është bërë.

Lakimi

Kur qëndrojnë para emrit, të dyja pjesoret marrin **mbaresa mbiemërore** të zakonshme:

Rasa	Partizip I	Partizip II
Nominativ	das spielende Kind	das gekochte Ei
Akkusativ	den spielenden Jungen	den gekochten Reis
Dativ	dem spielenden Kind	dem gekochten Ei
Pa nyjë	spielende Kinder	gekochte Eier

Ndërtimi i zgjeruar

Pjesorja mund të ketë edhe plotësit e vet, të cilët qëndrojnë **para saj**. Ky ndërtim është tipik për tekstet shkencore dhe zyrtare:

Gjermanisht: Der gestern von der Firma veröffentlichte Bericht ist wichtig.

Shqip: Raporti i publikuar dje nga kompania është i rëndësishëm.

Vini re se gjithë grupi *gestern von der Firma veröffentlichte* qëndron midis nyjës dhe emrit. Shqipja nuk e lejon këtë renditje; ajo e zhvendos plotësin pas emrit.

Kthimi në fjali përcaktore

Ndërtimi me pjesore	Fjali përcaktore
das spielende Kind	das Kind, das spielt
das gekochte Ei	das Ei, das gekocht wurde
der veröffentlichte Bericht	der Bericht, der veröffentlicht wurde

Ky kthim është mënyra më e mirë për të kontrolluar nëse e keni kuptuar drejt kuptimin.

Partizip I me zu

Ndërtimi **zu + Partizip I** shpreh diçka që *duhet* ose *mund* të bëhet:

- die **zu lösende** Aufgabe — detyra që duhet zgjidhur
- der **zu lesende** Text — teksti që duhet lexuar

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
das spielend Kind	das spielende Kind	pjesorja merr mbaresë mbiemërore
das kochende Ei për vezë të ziera	das gekochte Ei	kuptimi pësor kërkon Partizip II
der Bericht veröffentlichte	der veröffentlichte Bericht	pjesorja qëndron para emrit
përkthim fjalë për fjalë i ndërtimit të zgjeruar	ktheni në fjali përcaktore	shqipja e vendos plotësin pas emrit

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja i ka të dyja: mbiemra prejfoljorë si *i lexuar* (pësor) dhe përcjellore si *duke lexuar* (veprorë). Dallimi është **vendi**: shqipja e vendos mbiemrin dhe plotësit e tij *pas* emrit, kurse gjermanishtja i fut të gjithë *midis* *nyjës dhe emrit*. Prandaj fjalitë e gjata gjermane duken të pakuptueshme derisa të gjendet emri në fund.

Përmbledhje e shkurtër

- Partizip I = paskajorja + *-d*, kuptim veprues.
- Partizip II = forma e Perfektit, kuptim pësor.
- Të dyja marrin mbareza mbiemërore.
- *zu* + Partizip I = diçka që duhet bërë.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Kthejini dhjetë fjali përcaktore në ndërtime me pjesore dhe anasjelltas.
2. Pyetni gjithmonë: a e kryen emri veprimin apo e pëson?
3. Lexoni tituj gazetash; ata janë plot me këto ndërtime.

ENGLISH FOR LIFE